



ความรู้ความเข้าใจในเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชน ในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*

เชิงชาญ จงสมชัย**

(วันรับบทความ: 14 สิงหาคม 2562/ วันแก้ไขบทความ: 1 ตุลาคม 2562/ วันตอบรับบทความ: 1 ตุลาคม 2562)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของชาวบ้านในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จ.มหาสารคามศึกษาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชนในเขตอำเภอกันทรวิชัยศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชน ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนปัญหาและสาเหตุ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นท้องที่ของประชาชนนั้น จะมีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ที่ เป็นชาวบ้านทั่วไป จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับองค์กร พื้นที่และเจ้าหน้าที่ในรัฐบาลท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ประสานงานทั่วไปขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามพวกเขาประสบปัญหาในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของ รัฐบาลท้องถิ่นและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลท้องถิ่นต้อง จัดการเรื่องภาพลักษณ์ในทางลบที่ประชาชนในหมู่บ้านมี พวกเขาต้องปรับปรุงภาพลักษณ์ผ่านการ แก้ปัญหาให้กับประชาชน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน พัฒนาระบบการให้บริการเพื่อรับใช้ ประชาชนให้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อกิจกรรมต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ : รัฐบาลท้องถิ่น/ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/ จังหวัดมหาสารคาม

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของชาวบ้านในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมการวิจัยจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปิงปรมาร พ.ศ.2560

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม



Knowledge and understanding of people on local government and sub-district administration in Kantharawichai District, Mahasarakham Province

Cherngchan Jongsomchai^{*}

(Received Date: August 14, 2019, Revised Date: October 1, 2019, Accepted Date: October 1, 2019)

Abstract

This research is on knowledge and understanding of people on local government and sub-district administration in Kantharawichai District, Mahasarakham Province. The purposes of this research are as follows: 1) To study the knowledge and understanding of people on local government and sub-district administration in Kantharawichai District; 2) To study causes or factors that created knowledge and understanding of local government and sub-district administration to local people in Kantharawichai district; and 3) To recommend suggestions to improve local knowledge and understanding of local people by using the concept of local government as a framework of this study. The questionnaires were distributed and group interviews were conducted to 400 villagers in Kantharawichai District. 30 in-depth interviews with 30 key informants were also conducted. The research results Shows that most villagers had knowledge on organization, area, and personnel of local government and sub-district administration while they seemed to have difficulty in understanding the roles and responsibilities of local government and sub-district administration. As a result it is important for the local government officers to realize and accept the fact that they had bad images in the eyes of the villagers. They need to improve their images by showing their ability in solving problems for villagers, making good relationships with villagers, improving their service system to serve people faster and more effectively, promoting people participation in local government activities, and creating good relationships with sub-district administration to be able to get closer to the villagers.

Keywords: Local Government/ Sub-district Administration/ Mahasarakham Province

^{*} Asst. Prof., College of Politics and Governance, Mahasarakham University



บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และถือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยกับประชาชนโดยให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกิจของท้องถิ่นและเกิดความรู้สึกในสิทธิหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชนหน้าที่พลเมือง อันจะนำไปสู่การปกครองตนเองในที่สุด จึงกล่าวได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยมีตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กร ที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 5 รูปแบบคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้จะทำการกิจเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนท้องถิ่นได้ตรงตามเป้าหมาย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพที่สุด โดยแต่ละองค์กรนั้นจะมีกฎหมายของตนเองในการให้อำนาจในการปกครองท้องถิ่นของพื้นที่ตนเองไว้อย่างชัดเจน (โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง, 2547, น.1-2)

ในขณะเดียวกัน พื้นที่ของการปกครองท้องถิ่นนั้นทับซ้อนกับพื้นที่ของการปกครองท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ของตำบล และหมู่บ้าน อันมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าอยู่ ซึ่งอำนาจหน้าที่ของส่วนท้องถิ่นที่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายอีกฉบับหนึ่งคือพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งบัญญัติให้ท้องที่มีบทบาทหน้าที่ในเรื่องการรักษาความสงบและปลอดภัยให้แก่ประชาชน และการมีบทบาทในการช่วยเหลือราชการส่วนภูมิภาคคือจังหวัดและอำเภอในการนำนโยบายลงมาปฏิบัติในพื้นที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแม้พื้นที่ของ “ท้องถิ่นและท้องที่” มีการทับซ้อนกันอยู่ แต่ท้องถิ่นและท้องที่มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน

การพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นและท้องที่ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพราะประชาชนถือได้ว่าเป็น “ตัวแสดงสำคัญ” ในท้องถิ่นท้องที่นั้น ๆ อย่างไรก็ตามจากการให้นิสิตในรายวิชาที่สอนอยู่ คือรายวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ได้ลงพื้นที่เพื่อนำความรู้จากในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้นั้น พบปัญหาหนึ่งที่น่าสนใจคือ พบว่าประชาชนทั่วไปยังขาดความรู้ความเข้าใจและแยกกันไม่ออกระหว่างท้องถิ่นและท้องที่ ทั้งในมิติของพื้นที่รับผิดชอบ บุคลากร และบทบาทอำนาจหน้าที่ สิ่งนี้ส่งผลให้การพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นเป็นไปอย่างล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ หรือบางกรณีปัญหาของประชาชนไม่ถูกแก้ไข เพราะเข้าใจผิดที่ผิดทาง แทนที่ชาวบ้านจะนำเรื่องไปแจ้งต่อท้องถิ่น กลับแจ้งไปที่ท้องที่ และท้องที่ก็เข้าใจผิดคิดว่าตนเองต้องแก้ไขให้ประชาชนในขณะที่ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ปัญหาจึงไม่ได้รับการแก้ไข เป็นต้น

ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชนในพื้นที่อำเภอกันทรวิชัย ซึ่งเป็นอำเภอที่ตั้งของมหาวิทยาลัย และเป็นพื้นที่ที่นิสิตในรายวิชาต่าง ๆ ของผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษามากกว่า 10 ปีและเห็นปัญหานี้มาโดยตลอด



ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
2. ศึกษาสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
3. ศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดหลักที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วยแนวคิดการปกครองท้องถิ่น และแนวคิดการปกครองท้องที่ โดยในแนวคิดทั้งสองมีรายละเอียดในเชิงการนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติปรากฏในพระราชบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ศึกษาคืออำเภอกันทรวิชัย มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สองรูปแบบคือ เทศบาลตำบล 3 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 8 แห่ง (<https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอกันทรวิชัย>) ขณะเดียวกันในมิติของการปกครองท้องที่อำเภอกันทรวิชัยแบ่งเป็น 10 ตำบล 162 หมู่บ้าน ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 61,428 คน (<http://mahasarakham.kapook.com>) เมื่อคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ แล้วได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397.41 คน จึงปัดขึ้นเป็นจำนวนเต็มเท่ากับ 400 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนปัญหาและสาเหตุ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นท้องที่ของประชาชนนั้น จะมีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้รู้ที่เป็นชาวบ้านทั่วไป จำนวน 30 คน
3. วิธีวิจัย งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ Mix Method ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 4.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชน ทั้งในส่วนของความหมาย องค์กร พื้นที่รับผิดชอบ บุคคล บทบาทอำนาจหน้าที่ ความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นและท้องที่



4.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่มีประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่น-ท้องที่ของชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ในมิติของความหมายและความแตกต่าง บทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของการปกครองท้องถิ่นและการปกครองท้องที่ ตลอดจนปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของชาวบ้าน และข้อเสนอแนะในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นท้องที่ของประชาชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย

5. ระยะเวลาในการวิจัย จำนวน 10 เดือน ตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2559 ถึง 30 กันยายน 2560

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบสอบถามลงพื้นที่ในเขตศึกษาวิจัยเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ โดยกระจายตามพื้นที่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มจนครบจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ คือ 400 ชุด

ผู้วิจัยนัดเวลาเพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และสัมภาษณ์เชิงลึกตามแบบสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพมาจัดประเภทประเด็นเพื่อทำการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยความรู้ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับท้องถิ่น-ท้องที่ จากแบบสอบถาม พบผลการศึกษาน่าสนใจ โดยจะเรียงตามคำถามที่ถามในแบบสอบถามให้ครบทุกข้อแล้วจะวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่สะท้อนจากผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 1 ข้อ 1 ท่านคิดว่า “การปกครองท้องที่” และ การปกครองท้องถิ่น” มีความแตกต่างกันหรือไม่

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. แตกต่างกัน	252	61.6
2. ไม่แตกต่างกัน (การปกครองท้องที่กับการปกครองท้องถิ่นเป็นเรื่องเดียวกัน)	120	29.3
3. ไม่แน่ใจ	25	6.1
4. ไม่ทราบ	12	2.9
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 61.6 % เห็นว่า ท้องถิ่นและท้องที่มี ความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนถึง 29.3 % ตอบไม่ถูกต้อง โดยยังเข้าใจว่าการปกครองท้องที่กับการปกครองท้องถิ่นเป็นเรื่องเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2.9% ยอมรับว่าไม่ทราบว่า การปกครองท้องที่และการปกครองท้องถิ่น มีความแตกต่างกันหรือไม่ และมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6.1 % ไม่แน่ใจว่าการปกครองท้องที่และ การปกครองท้องถิ่น มีความแตกต่างกันหรือไม่ จะเห็นได้ว่า จากคำถามนี้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วน



ใหญ่ 61.6% มีความรู้ ความเข้าใจ ขณะที่คำตอบอีกสามข้อซึ่งสะท้อนว่าผู้ตอบแบบสอบถามยังไม่เข้าใจความต่างของท้องถิ่น-ท้องที่ มีจำนวน 38.4% ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนไม่น้อยเลยทีเดียว

ตาราง 2 ข้อ 2 ท่านยังไม่เข้าใจและรู้สึกสับสนระหว่างคำว่า “การปกครองท้องถิ่น” กับการปกครองอื่น” ใช่หรือไม่

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. ใช่	185	45.2
2. ไม่ใช่	130	31.8
3. พอเข้าใจบ้าง	94	23
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 45.2 % ยอมรับว่า ยังไม่เข้าใจและรู้สึกสับสนระหว่างคำว่า “การปกครองท้องถิ่น” กับการปกครองอื่น” อยู่ ขณะที่ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 23% ตอบว่า พอเข้าใจบ้าง กล่าวคือยังไม่แน่ใจว่าตนเองจะแยกการปกครองท้องถิ่นกับท้องที่ออกจากกันได้หรือไม่

หากรวมตัวเลขของผู้ตอบแบบสอบถามผู้ที่รู้สึกไม่เข้าใจและสับสนกับตัวเลขผู้ตอบแบบสอบถามที่พอเข้าใจบ้างเข้าด้วยกัน(ซึ่งสะท้อนว่ายังไม่เข้าใจชัดเจน) มีจำนวนมากถึง 68.2 %

ตาราง 3 ข้อ 3 เมื่อพูดถึง การปกครองท้องถิ่น ท่านคิดว่าเป็นข้อใด

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. ตำบล/หมู่บ้าน	286	69.9
2. เทศบาล/อบต	34	8.3
3. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา	69	16.9
4. ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	20	4.9
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 69.9 % ตอบถูกต้อง แสดงว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจถูกต้องว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง ตำบลและหมู่บ้าน

อย่างไรก็ตามยังมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนอีกถึง 30.1 % ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ/ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง ตำบลและหมู่บ้าน



ตาราง 4 ข้อ 4 ท่านคิดว่าบุคคลใดเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการปกครองท้องถิ่น

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	314	76.8
2. นายกเทศมนตรี/นายก อบต./ สมาชิกสภาเทศบาล/อบต	31	7.6
3. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา	53	13.0
4. ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	11	2.7
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 76.8 % ตอบถูกต้อง แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าใจถูกต้องว่า บุคคลสำคัญในการปกครองท้องถิ่นหมายถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

อย่างไรก็ตาม มีกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่สะท้อนให้เห็นว่ายังไม่มีความรู้ความเข้าใจ/ตอบผิด/ไม่ทราบ/ไม่เข้าใจอยู่ถึงจำนวน 23.2 %

ตาราง 5 ข้อ 5 ข้อใดเป็นบทบาทหน้าที่หลักของการปกครองท้องถิ่น

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. พัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ขยะ เป็นต้น	60	14.7
2. ดูแลความสงบสุขและความปลอดภัยของชาวบ้าน	178	43.5
3. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา	162	39.6
4. ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	9	2.2
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 43.5 % ตอบได้อย่างถูกต้องว่า บทบาทหน้าที่หลักของการปกครองท้องถิ่นคือ การดูแลความสงบสุขและความปลอดภัยของชาวบ้าน

อย่างไรก็ตามมีกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามไม่ถูกอีกสามกลุ่มด้วยกันนั่นหมายความว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจว่า บทบาทหน้าที่หลักของการปกครองท้องถิ่นคือ การดูแลความสงบสุขและความปลอดภัยของชาวบ้าน นั้นรวมทั้งสิ้น 56.48% ซึ่งหมายถึงมีจำนวนเกินครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม



ตาราง 6 ข้อ 6 การปกครองท้องถิ่นในความคิดของท่านหมายถึงข้อใด

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. ตำบล/หมู่บ้าน	53	13.0
2. เทศบาล/อบต	238	58.2
3. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา	101	24.7
4. ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	17	4.1
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 58.2 % ตอบได้อย่างถูกต้องว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึงเทศบาล/อบต. อย่างไรก็ตามมีกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามไม่ถูกอีกสามกลุ่มด้วยกันนั้นหมายความว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึงอะไร

รวมทั้งสิ้น 41.8 %

ตาราง 7 ข้อ 7 บุคคลสำคัญในการปกครองท้องถิ่น หมายถึงบุคคลในข้อใด

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	67	16.4
2. นายกเทศมนตรี/นายก อบต./สมาชิกสภาเทศบาล/อบต	269	65.8
3. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา	66	16.1
4. ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	7	1.7
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 65.8 % ตอบได้อย่างถูกต้องว่า บุคคลสำคัญในการปกครองท้องถิ่นหมายถึงนายกเทศมนตรี/นายก อบต./สมาชิกสภาเทศบาล/อบต อย่างไรก็ตามมีกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามไม่ถูกอีกสามกลุ่มด้วยกัน นั้นหมายความว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจว่า บุคคลสำคัญในการปกครองท้องถิ่นหมายถึงใคร รวมทั้งสิ้น 34.2 %



ตาราง 8 ข้อ 8 ข้อใดเป็นบทบาทหน้าที่หลักของการปกครองท้องถิ่น

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. พัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ขยะ เป็นต้น	208	50.9
2. ดูแลความสงบสุขและปลอดภัยของชาวบ้าน	34	8.3
3. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา	156	38.1
4. ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	11	2.7
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 50.9 % ตอบได้อย่างถูกต้องว่า บทบาทหน้าที่หลักของการปกครองท้องถิ่นคือ การพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ขยะ เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถามไม่ถูกอีกสามกลุ่มด้วยกัน นั่นหมายความว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจว่า บุคคลสำคัญในการปกครองท้องถิ่นหมายถึงใคร รวมทั้งสิ้น 49.1 % กล่าวได้ว่าเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 9 ข้อ 9 ปัญหาใดเป็นหน้าที่ของ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ที่ต้องแก้ไข

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. แยกแยะได้	211	51.6
2. แยกแยะไม่ได้	198	48.4
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 51.6 % สามารถแยกแยะได้ว่า ปัญหาใดเป็นหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ที่ต้องมีความรับผิดชอบเข้าแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 48.4 % ยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่า ปัญหาใดเป็นหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ที่ต้องมีความรับผิดชอบเข้าแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน

ตาราง 10 ข้อ 10 ปัญหาใดเป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรี/นายก อบต. ที่ต้องแก้ไข (ตอบหลายข้อได้)

ข้อคิดเห็น	ความถี่ (f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. แยกแยะได้	218	53.3
2. แยกแยะไม่ได้	191	46.7
รวม		



การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 53.3 % สามารถแยกแยะได้ว่า ปัญหาใดเป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรี/นายก อบต. ที่ต้องแก้ไขให้แก่ประชาชน ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 46.7 % ยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่า ปัญหาใดเป็นหน้าที่ของนายกเทศมนตรี/นายก อบต. ที่ต้องแก้ไขให้แก่ประชาชน

จากตาราง 9 และ ตาราง 10 ตัวเลขที่ปรากฏจากการวิจัยนั้นแสดงไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่สามารถแยกแยะกับกลุ่มที่ไม่สามารถแยกแยะว่าปัญหาใดเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นหรือท้องที่ มีจำนวนใกล้เคียงกัน

ตาราง 11 ข้อ 11 สมมุติมีปัญหาที่เป็นหน้าที่ที่นายก อบต./นายกเทศมนตรีต้องดำเนินการ ชาวบ้านสามารถแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านให้แก้ไขปัญหานั้นได้เลย ใช่หรือไม่

ข้อคิดเห็น	ความถี่ (f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. ใช่	235	57.5
2. ไม่ใช่	119	29.1
3. ไม่ทราบ	16	3.9
4. ไม่แน่ใจ	39	9.5
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 57.5 % ตอบไม่ถูกต้องว่า หากมีปัญหาที่เป็นหน้าที่ที่นายก อบต./นายกเทศมนตรีต้องดำเนินการ ชาวบ้านสามารถแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านให้แก้ไขปัญหานั้นได้เลย ซึ่งตามกฎหมายแล้ว ท้องที่จะไม่สามารถดำเนินการที่เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นได้ ที่ถูกต้องคือ ท้องที่ที่ต้องแจ้งไปที่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นรับทราบและดำเนินการแก้ปัญหานั้นให้กับชาวบ้านต่อไป ดังนั้นจากข้อคำถามนี้สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และยังไม่เข้าใจบทบาทของท้องถิ่นและท้องที่ที่มีต่อการแก้ไขปัญหานั้น หากจะรวมกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ถูกต้องมีสามกลุ่มนั้นหมายความว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นนี้ รวมทั้งสิ้น 70.9 % ซึ่งนับเป็นจำนวนที่มากทีเดียว



ตาราง 12 ข้อ 12 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ประชุมประชาคมชาวบ้านเพื่อทำแผนชุมชนแล้วส่งให้อบต./เทศบาลนำไปกำหนดในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป ใช่หรือไม่

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์ (%)
1. ใช่	332	81.2
2. ไม่ใช่	36	8.8
3. ไม่ทราบ	9	2.2
4. ไม่แน่ใจ	32	7.8
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 81.2 % ตอบได้อย่างถูกต้องว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ประชุมประชาคมชาวบ้านเพื่อทำแผนชุมชนแล้วส่งให้อบต./เทศบาลนำไปกำหนดในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ตาราง 13 ข้อ 13 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านสามารถทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้เอง โดยไม่ต้องไปเกี่ยวกับฝ่าย อบต./เทศบาลได้

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์ (%)
1. ใช่	176	43
2. ไม่ใช่	154	37.7
3. ไม่ทราบ	13	3.2
4. ไม่แน่ใจ	66	16.1
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 43 % ตอบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านสามารถทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้เอง โดยไม่ต้องไปเกี่ยวกับฝ่าย อบต./เทศบาลได้ ซึ่งเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้อง และเมื่อรวมกับข้อที่ตอบว่า ไม่ทราบและไม่แน่ใจอีกจะทำให้กลุ่มผู้ตอบสอบถามที่ตอบผิดหรือแสดงถึงความไม่รู้ไม่เข้าใจในประเด็นนี้รวมเป็นจำนวน 62.3 % ซึ่งมีจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ในขณะที่มีผู้ตอบคำถามข้อนี้ถูกต้องเพียง 37.7% เท่านั้น



ตาราง 14 ข้อ 14 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านสามารถเป็นตัวแทนของชาวบ้านในการตรวจสอบการทำงานของ อบต./เทศบาลได้

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. ใช่	285	69.7
2. ไม่ใช่	57	13.9
3. ไม่ทราบ	21	5.1
4. ไม่แน่ใจ	46	11.2
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 69.7 % ตอบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านสามารถเป็นตัวแทนของชาวบ้านในการตรวจสอบการทำงานของ อบต./เทศบาลได้ ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ขณะที่กลุ่มที่ตอบไม่ถูกและตอบว่าไม่ทราบ ไม่แน่ใจรวม 30.3 %

ตาราง 15 ข้อ 15 เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นในหมู่บ้านชาวบ้านส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อใด

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. แยกแยะก่อนว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายใด (ท้องที่หรือท้องถิ่น) แล้วแจ้งให้ตรงกับฝ่ายที่รับผิดชอบ	132	32.3
2. ไม่ต้องแยกแยะ ทุกปัญหาแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เลย	244	59.7
3. ไม่ต้องแยกแยะ ทุกปัญหาแจ้งนายกเทศมนตรี/นายก อบต. เลย	17	4.2
4. ไม่ทำอะไร รอให้ผู้รับผิดชอบมาพบและแก้ไขปัญหาให้เอง	16	3.9
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 59.7 % เห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่แยกแยะว่าเป็นปัญหาของท้องถิ่นหรือท้องที่ โดยทุกปัญหาแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านได้เลย ในขณะที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามอีก 32.3 % เห็นว่าเมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะแยกแยะก่อนว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายใด (ท้องที่หรือท้องถิ่น) แล้วแจ้งให้ตรงกับฝ่ายที่รับผิดชอบ



ตาราง 16 ข้อ 16 สมมติเกิดปัญหาในหมู่บ้าน เป็นปัญหาร่วมกันของคนในหมู่บ้าน ใครคือคนแรกที่ท่านคิดว่าจะไปแจ้งเรื่องราวให้ทราบ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพราะอะไร โปรดยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	366	89.5
2. นายกเทศมนตรี/นายก อบต.	12	2.9
3. ใครก็ได้ แล้วแต่เรื่องที่เกิดขึ้น	31	7.6
รวม	409	100

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 89.5 % ตอบว่า เมื่อเกิดปัญหาในหมู่บ้านเป็นปัญหาร่วมกันของคนในหมู่บ้าน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านคือคนแรกที่ชาวบ้านจะไปแจ้งเรื่องราวให้ทราบ ซึ่งนับเป็นพฤติกรรมส่วนใหญ่ของชาวบ้านที่พบในพื้นที่ โดยชาวบ้านให้เหตุผลว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากกว่าสมาชิกสภาองค์กรปกครองท้องถิ่น

ตาราง 17 ข้อ 17 ท่านทราบหรือไม่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ นายก อบต./เทศบาล มีการทำงานร่วมกันอย่างไรบ้าง

ข้อคิดเห็น	ความถี่(f)	เปอร์เซ็นต์(%)
1. ทราบ	265	64.8
2. ไม่ทราบ	144	35.2
รวม		

การวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 64.8 % ตอบว่า ทราบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ นายก อบต./เทศบาล มีการทำงานร่วมกันอย่างไร ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามอีกจำนวน 35.2 % ตอบว่า ไม่ทราบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ นายก อบต./เทศบาล มีการทำงานร่วมกันอย่างไร

อย่างไรก็ตาม เมื่อใช้ข้อมูลที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม ในกลุ่มส่วนใหญ่ที่ทราบว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ นายก อบต./เทศบาล มีการทำงานร่วมกันอย่างไรมานั้น ยังมีความรู้ความเข้าใจเพียงผิวเผินว่า ท้องถิ่นกับท้องที่ต้องทำงานร่วมกันเพื่อชุมชนอยู่แล้วเป็นเรื่องปกติและที่ยกตัวอย่างประกอบนั้น ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มักยกเรื่องการจัดทำแผนพัฒนา ร่วมกันของท้องถิ่นและท้องที่ โดยไม่สามารถตอบได้มากกว่านี้ เช่นในส่วนของงานประสานงานในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้าน เป็นต้น และมีชาวบ้านหลายคนมองว่า อบต.เป็นผู้จัดสรรงบประมาณในโครงการต่าง ๆ โดยให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมาดำเนินโครงการ เป็นต้น



ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชน

จากข้อสรุปข้างต้นที่ว่า “ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และการปกครองท้องถิ่นในด้านพื้นที่/องค์กร และด้านตัวบุคคล แต่ยังมีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจด้านบทบาทหน้าที่ของการปกครองท้องถิ่นและการปกครองท้องถิ่นอยู่” เมื่อทำการศึกษาพบปัจจัยที่ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเช่นนั้นหลายปัจจัย โดยปัจจัยหลักสำคัญมีดังนี้

1. ความสับสนของคำว่า “ท้องถิ่น” และ “ท้องที่”
2. ทักษะคติของชาวบ้านที่มีต่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และทักษะคติของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อชาวบ้าน
3. ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของบุคลากรท้องถิ่นในสายตาของชาวบ้าน

1. ความสับสนของคำว่า “ท้องถิ่น” และ “ท้องที่”

จากการสอบถามและสัมภาษณ์ ชาวบ้านส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า มีความสับสนและยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจนและแยกไม่ออกระหว่างคำว่า “ท้องถิ่น” กับ “ท้องที่” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า มีชาวบ้านจำนวนหนึ่งที่ตอบว่า การปกครองท้องถิ่นกับการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน บางส่วนของชาวบ้านที่ตอบคำถามตอบว่า ไม่แน่ใจว่าการปกครองท้องถิ่นกับการปกครองท้องที่แตกต่างกันอย่างไร

สาเหตุหนึ่งประการหนึ่ง มาจากการที่พื้นที่ของเขตการปกครองท้องถิ่นกับเขตการปกครองท้องที่เป็นพื้นที่เดียวกัน โดยเฉพาะพื้นที่ตำบล(ท้องที่)ที่เป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)(ท้องถิ่น) ด้วย ชาวบ้านเห็นทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขณะเดียวกันชาวบ้านก็ได้เลือกตั้งนายก อบต. เลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.ด้วย ขณะที่ไม่มีหน่วยงานใดที่ให้ความรู้ส่วนนี้กับชาวบ้านอย่างชัดเจน ทำให้ชาวบ้านเห็นทั้งท้องถิ่นและท้องที่ในพื้นที่เดียวกันและหลายครั้งก็เห็นในการประชุมในหมู่บ้าน และในงานบุญ งานประเพณีในตำบลด้วยกัน ทำให้ชาวบ้านแยกการปกครองท้องถิ่นและการปกครองท้องที่ไม่ออก

สาเหตุอีกประการหนึ่งที่พบจากความคิดเห็นในแบบสอบถามปลายเปิด เขียนไว้ว่า

“...ไม่มีหน่วยงานใดมาบอกเลยว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างไร การปกครองท้องที่เป็นอย่างไร...” อย่างไรก็ตาม ถ้ากล่าวถึง “การปกครองท้องถิ่น” และ “การปกครองท้องที่” แล้ว คำนี้ชาวบ้านมีความรู้สึกสับสนก็ตาม แต่ถ้าบอกว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน กับ นายกอบต./ส.อบต. ถ้ากล่าวเช่นนั้น ชาวบ้านแยกแยะออก

ดังนั้นถ้ากล่าวถึง “การปกครองท้องถิ่น” และ “การปกครองท้องที่” แล้วชาวบ้านจะไม่คุ้นเคยและแยกแยะไม่ออก แต่ถ้ากล่าวว่า นายกอบต.กับ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านแล้ว ชาวบ้านกล่าวว่า เข้าใจง่ายขึ้น



2. ทศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และทศนคติของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อชาวบ้าน

จากผลการวิจัย พบว่าชาวบ้านมีทศนคติที่มีต่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นผู้ที่จะสามารถแก้ไข้ปัญหาทุกอย่างให้แก่ชาวบ้าน ดังจะเห็นจากผลการสำรวจแบบสอบถามข้อที่ 16 ที่ถามว่า “สมมุติเกิดปัญหาในหมู่บ้าน เป็นปัญหาร่วมกันของคนในหมู่บ้าน ใครคือคนแรกที่ชาวบ้านคิดว่าจะไปแจ้งเรื่องราวให้ทราบ” คำตอบคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นถึง 89.5% ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในขณะเดียวกัน เพื่อให้ชัดเจนเกี่ยวกับความคิดของชาวบ้านที่มีต่อ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีคำถามย่อยลงไปข้อที่ 11 ที่ถามว่า “สมมุติมีปัญหาที่เป็นหน้าที่ที่นายก อบต./นายกเทศมนตรีต้องดำเนินการ ชาวบ้านสามารถแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านให้แก้ไข้ปัญหานั้นได้เลย ใช่หรือไม่” ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 57.5 % ตอบว่า “ใช่” นั้นหมายความว่า แม้ปัญหาที่พบจะเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นก็ตาม ชาวบ้านเกินกว่าครึ่งก็จะไปแจ้งแก่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านเพื่อให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านช่วยแก้ไข้ปัญหาให้

ในข้อคำถามที่ 15 เป็นอีกคำถามที่แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านมีทศนคติต่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านว่าเป็นผู้ที่ชาวบ้านจะเข้าหาก่อน แม้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านหรือไม่ กล่าวคือ คำถามข้อ 15 ถามว่า “เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อใด” คำตอบร้อยละ 59.7 ตอบว่า “ไม่ต้องแยกแยะ ว่าเป็นปัญหาใด ทุกปัญหาแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เลย”

จากคำตอบแสดงให้เห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่มักจะไม่แยกแยะว่าเป็นปัญหาของท้องถิ่นหรือท้องที่ โดยทุกปัญหาแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านได้เลย

จากข้อมูลเชิงคุณภาพจะเห็นได้ว่า ชาวบ้านเห็นว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เป็นที่พึ่งพาให้กับประชาชนได้ในทุกเรื่อง และชาวบ้านสนใจและสามารถเข้าถึงกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านได้ดีกว่าเมื่อเทียบกับการเข้าหานายก อบต.หรือสมาชิกสภา อบต. ดังนั้นจึงทำให้ชาวบ้านไม่จำเป็นต้องแยกแยะว่าปัญหานี้เป็นปัญหาในความรับผิดชอบของใคร แต่ชาวบ้านจะแจ้งต่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านก่อนเป็นลำดับแรก เป็นเพราะทศนคติดังกล่าวข้างต้นนั่นเอง

ในทำนองเดียวกันทศนคติของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อชาวบ้านก็สอดคล้องไปในทางเดียวกับชาวบ้าน กล่าวคือ ตนเอง(กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน)เป็นที่พึ่งให้ชาวบ้านได้ทุกเรื่อง ที่เป็นเช่นนี้เพราะกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านได้ถูกปลูกฝังทศนคติที่ว่า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ต้อง “บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน” ดังนั้น ด้วยทศนคตินี้ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านจึงยอมรับว่าได้ทำหน้าที่รับเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ จากชาวบ้าน ทุกปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในความรับผิดชอบของตนเองหรือไม่ก็ตาม ทำให้ผู้ใหญ่บ้านส่วนหนึ่งคิดว่า เป็นหน้าที่ของตนและตนสามารถทำหน้าที่แทนท้องถิ่นได้เลย ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิดอยู่



3. ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของบุคลากรท้องถิ่นในสายตาของชาวบ้าน

ภาพลักษณ์ของบุคลากรท้องถิ่นในสายตาชาวบ้านนั้น เป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดี เช่น เข้าถึงยาก วางตัวเหินห่างกับชาวบ้าน ไม่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้าน ภาพลักษณ์เหล่านี้คงสะท้อนจากความเป็นจริงในระดับหนึ่ง เพราะบุคลากรท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภาเทศบาลหรือสมาชิกสภา อบต. แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้านน้อยมาก ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเห็นแต่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเท่านั้นที่มีบทบาทสำคัญ เป็นที่พึ่งแก่ชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในทางกลับกัน ชาวบ้านส่วนหนึ่งรู้สึกไม่ดีกับนายก อบต./นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าแถมเข้าถึงยาก และไม่สามารถเป็นที่พึ่งพาให้กับประชาชนได้

ด้วยภาพลักษณ์ของท้องถิ่นที่ชาวบ้านมีเช่นนี้ ทำให้ชาวบ้านไม่ต้องการที่จะเข้าหาท้องถิ่น ขณะเดียวกันที่ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจว่า ท้องที่สามารถแก้ไขปัญหาให้พวกเขาได้ ทำให้ชาวบ้านไม่สนใจว่าจะเป็นบทบาทหรือหน้าที่ของใคร เขาก็จะเข้าหากำนันผู้ใหญ่บ้านได้ตลอด เพราะเข้าถึงง่าย เป็นที่พึ่งพาแก่ชาวบ้านได้.

ในอีกส่วนหนึ่งที่เป็นสาเหตุที่ทางท้องถิ่นไม่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้าน ส่วนหนึ่งที่พบจากการสัมภาษณ์สมาชิกสภา อบต.ท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“...ถ้าเป็นปัญหาที่ อบต. ต้องเข้าไปดูแล แต่ชาวบ้านก็สามารถแจ้งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านทำแทนได้เลย ยิ่งถ้านายก อบต.ไม่อยู่หรือไม่สะดวก กำนันผู้ใหญ่บ้านก็สามารถทำแทนได้เลย...”

จากคำกล่าวนี้นี้สะท้อนได้ชัดเจนว่า นอกจากชาวบ้านจะยังมีปัญหาเรื่องความรู้ความเข้าใจแล้ว บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองบางส่วนก็ยังมีปัญหาการความรู้ความเข้าใจที่ผิดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงความรู้ความเข้าใจเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชน

1. ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

จากที่ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ยอมรับว่าชาวบ้านยังมีปัญหาในเรื่องความรู้ ความเข้าใจในเรื่องท้องถิ่น ท้องที่อยู่ และได้เสนอแนะในการปรับปรุงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นและการปกครองท้องที่โดยการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นทางจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่นจังหวัด หรือมหาวิทยาลัยออกมาให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้านและบุคลากรของทั้งท้องถิ่นและท้องที่

2. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

การแก้ไขปัญหาความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นและการปกครองท้องที่ที่ชาวบ้านกลุ่มใหญ่ยังสับสน ไม่เข้าใจและแยกไม่ออกระหว่างท้องถิ่น-ท้องที่นั้น คงต้องพิจารณาถึงปัจจัยหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวนั้น เพื่อแก้ไขจุดที่เป็นปัญหานั้นให้ได้



2.1 แก่ปัญหาความสับสน แยกแยะไม่ออกระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นนั้น เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาจะพบอยู่ 3 ด้านคือด้านองค์กร/พื้นที่ ด้านบุคลากร และด้านบทบาทหน้าที่ จะพบว่าด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านบทบาทหน้าที่ ซึ่งชาวบ้านแยกแยะไม่ได้ หรือคิดว่าทุกบทบาทหน้าที่นั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถทำงานแทนท้องถิ่นได้เลย ปัญหาเหล่านี้ควรมีการพิจารณาแก้ไขหรือปรับปรุงดังนี้

1) การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น-ท้องที่ทั้ง 3 ด้าน ให้ความรู้แก่ชาวบ้าน บุคลากรของท้องถิ่น และบุคลากรของท้องที่มากขึ้น โดยเน้นที่ด้านบทบาทหน้าที่ โดยการเพิ่มพูนความรู้สามารถทำได้ในหลายรูปแบบ เช่นการจัดอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน การจัดเวทีเสวนาวิชาการ ซึ่งอาจจะดำเนินการจัดโครงการต่าง ๆ เหล่านี้โดยหน่วยงานของรัฐระดับอำเภอหรือระดับจังหวัด หรือร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในพื้นที่หรือใกล้เคียงก็ได้

2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ทั้งส่วนท้องถิ่นและท้องที่ เพื่อให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้จากการได้ดำเนินการจริง ว่าสิ่งที่เป็นบทบาทหน้าที่ของการปกครองท้องถิ่นและการปกครองท้องที่นั้นมีความแตกต่างกัน เป็นการเรียนรู้จากการกระทำซึ่งเป็นวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี แต่ควรมีราชการส่วนภูมิภาคหรือสถาบันการศึกษาที่มีความรู้ในเรื่องดีมาเป็นพี่เลี้ยง

3) การรายงานการดำเนินกิจกรรมประจำปีให้ชาวบ้านได้รับทราบ ท้องถิ่นหรือท้องที่ที่ดี ควรมีการรายงานการดำเนินกิจกรรมเด่น ๆ ของตนเองให้ชาวบ้านรับทราบทุกปี นอกจากจะเป็นการประเมินการดำเนินกิจกรรมของตนเองแล้ว รายงานดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือให้ข้อมูลกับชาวบ้านว่าท้องถิ่นทำอะไรบ้าง ท้องที่ทำอะไรบ้าง จะทำให้ชาวบ้านเริ่มเกิดความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น-ท้องที่มากยิ่งขึ้น

2.2 แก่ปัญหาทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน การที่ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีกับกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้น เป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องเป็นทัศนคติที่ถูกต้องและไม่ทำให้บทบาทหน้าที่ของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านผิดเพี้ยนไปจากกฎหมายกำหนด เพราะตามกฎหมายแล้ว บทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นท้องที่นั้นมีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจน แต่ด้วยทัศนคติบางอย่างที่ชาวบ้านมีต่อท้องที่ทำให้ชาวบ้านเข้าหาท้องที่ให้ท้องที่ช่วยเหลือทุกเรื่องทั้งเรื่องที่เป็นและไม่เป็นหน้าที่ของท้องที่ ทำให้บางปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ ปัญหานี้มีสาเหตุมาจาก 2 สาเหตุที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สาเหตุที่หนึ่งชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของท้องถิ่น-ท้องที่ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น สาเหตุนี้แก้ไขโดยข้อเสนอแนะข้างต้น ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งคือ ชาวบ้านมีภาพลักษณ์ต่อท้องที่ที่ไม่ดี เช่นการเข้าหาท้องถิ่นนั้นเข้าถึงยาก มีขั้นตอนมากมาย แก้ไขปัญหาช้า มีการเมืองภายในมากมาย ภาพลักษณ์เช่นนี้ทำให้ชาวบ้านแม้ว่าจะทราบว่าเรื่องเช่นนี้ต้องแจ้งท้องถิ่น แต่ชาวบ้านก็ไม่แจ้ง แต่แจ้งกำนันผู้ใหญ่บ้านจะดีกว่า สิ่งนี้นอกจากจะใช้ข้อเสนอแนะในข้อ 2.1 ข้างต้นแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการคือการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของท้องถิ่นให้ชาวบ้านรู้สึกที่ดีต่อท้องถิ่น ดังจะกล่าวต่อไปในหัวข้อ 2.3



2.3 แก้ปัญหาภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของบุคลากรท้องถิ่นในสายตาของชาวบ้าน ปัญหานี้เป็นปัญหาของบุคลากรท้องถิ่นโดยตรง ที่ต้องตระหนักและยอมรับว่า ชาวบ้านรู้สึกอย่างไรกับตนเอง สิ่งที่บุคลากรท้องถิ่นต้องรับดำเนินการควรมีดังนี้

1) ท้องถิ่นต้องเร่งสร้างผลงานให้ประชาชนได้ตระหนักและรับรู้ ว่า ท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านได้ ปัญหาที่เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นมีมากมาย โดยเฉพาะการจัดบริการสาธารณะ และปัญหาเหล่านี้ก็มีมากมายในพื้นที่ ทั้งปัญหาที่พบประจำเช่น ถนน ขยะ ไฟฟ้า เป็นต้น และปัญหาฉุกเฉิน เช่นภัยพิบัติน้ำท่วม ไฟไหม้ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้จะเป็นโอกาสให้ท้องถิ่นได้แสดงความสามารถให้ประชาชนได้ยอมรับได้

2) บุคลากรท้องถิ่นต้องลงพื้นที่ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความคุ้นเคย เป็นกันเอง และสนิทสนม และสบายใจที่จะเข้าหาเมื่อมีปัญหาที่ท้องถิ่นต้องแก้ไข โดยการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อจะได้เป็นโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน มิใช่จะเป็นโอกาสในการมีงานบุญประเพณีที่ชาวบ้านจะเห็นบุคลากรท้องถิ่นมาเป็นประธานในพิธีเท่านั้น แต่ควรจัดกิจกรรมเฉพาะที่สร้างโอกาสพบปะสัมพันธ์กับชาวบ้านได้มากขึ้น เช่น จัดเวที อบต.สัญจร ออกพบปะกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ หรือเปิด อบต./เทศบาลให้ประชาชนได้เยี่ยมชมในบางโอกาส เป็นต้น บุคคลที่ต้องทำงานหนักในเรื่องนี้คือตัวนายกองค์กร และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเสียงของชาวบ้านในพื้นที่สะท้อนว่าบุคลากรท้องถิ่นทั้งสองตำแหน่งนั้นไม่ค่อยจะปรากฏตัวให้ชาวบ้านได้เห็นเลย

3) ปรับระบบการทำงานในสำนักงานที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เช่น จัดบริการ one stop service เพื่อให้ประชาชนเกิดความประทับใจในบริการที่รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม หรือการจัดเส้นทางแก้ไขปัญหที่รวดเร็ว (fast tract) ให้แก่ประชาชนกรณีมีปัญหาเร่งด่วน เป็นต้น

4) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นมากขึ้น การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีส่วนที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด เช่น การแสดงความคิดเห็นในโครงการที่ อบต.จะจัด การเชิญประชาชนมาร่วมเป็นกรรมการ เป็นที่ปรึกษา เป็นคณะอนุกรรมการ เป็นคณะจัดงาน เป็นกรรมการตัดสิน เป็นต้น เมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของท้องถิ่นมากขึ้น อย่างน้อยจะเข้าไปในการทำงานของท้องถิ่นและจะเข้าใจคนท้องถิ่นมากขึ้นด้วย

5) สร้างความร่วมมือที่ดีกับท้องที่ เพื่ออาศัยท้องที่ในการเข้าถึงชาวบ้านมากยิ่งขึ้น และเป็นช่องทางที่จะร่วมกับท้องที่ในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้าน อีกทั้งยังจะเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของทั้งสององค์กรให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกันของทั้งสององค์กร



บรรณานุกรม

- กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2553). *คู่มือศึกษาพื้นฐานวิชากฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน (กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการไทย)* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาธรรม.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2559). *การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมติใหม่ในอนาคต* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2554). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เจตน์ ดิษฐอุตม. (2561, 1 กรกฎาคม). *ความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นและท้องถิ่น*. สถาบันพระปกเกล้า. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php>
- ชูชีพ พงษ์ไชย. (2541). *บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตาม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 กับตาม พ.ร.บ.สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ซัชชัย จันทร์สว่าง. (2545). *บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี*. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ณัฐพล ใจจริง และกฤษณ์ วงศ์วิเศษธร. (2561, 27 มิถุนายน). *อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สถาบันพระปกเกล้า. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php>
- ทวี สุรฤทธิกุล. (2553). *ท้องถิ่นกับท้องถิ่น*. หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/politic/analysis/28674>
- ทศวัฒน์ เหล่าสุวรรณ. (2556). *ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นในการพัฒนาตำบล ขามเรียงอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 2(2), ก.ค.-ธ.ค. 2556.
- ไททัศน์ มาลา. (2559). *การคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยท้องถิ่น* ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1).
- นรเศรษฐ์ นาคภัทรพงศ์, สัณญา สัณญาวิวัฒน์ และปิยนภ บุนนาค. (2555). *การบริหารจัดการมณฑลเทศาภิบาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 18(2). กรกฎาคม.
- บงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2557). *กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: การวิเคราะห์บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2561, 30 มิถุนายน). *พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457*. สถาบันพระปกเกล้า. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php>



- ประธาน คณฤทธิศึกษากร. (2534). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พชรภัทร พึ่งรำพรรณ. (2556). *แนวทางการจัดความรู้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน*. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิรมย์พร ไชยยนต์. (2557). *การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น: ศึกษากรณีการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในระดับจังหวัด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โกคิน พลกุล และคณะ. (2538). *รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. หมวดที่ 14 การปกครองท้องถิ่น. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40ก วันที่ 6 เมษายน 2560
- วันเฉลิม แสงสว่าง. (2557). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นและการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในตำบลบางคูวัด จังหวัดปทุมธานี*. *Journal of Nakhonratchasima College*, 8(1), January – June.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2555). *การเมืองในกระบวนการกระจายอำนาจ: ศึกษาผ่านบทบาทของนักวิชาการข้าราชการ นักการเมืองและประชาชน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม ทุมโฆสิต. (2552). *การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่: บทเรียนจากประเทศพัฒนาแล้ว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. (2551). *รายงานการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.